

Çatışma ve Olağan Dışı Durumlarda Yetişkin Eğitimi: Direnme ve Toplumsal Adalet İçin Çağrı¹

Elsy Wakil²

Modern çağda insanlık, ister sel, kasırga, deprem gibi doğal afetler olsun, ister savaş ve çatışmalar gibi insan kaynaklı krizler olsun çeşitli olağan dışı durumlarla karşı karşıya kalmaktadır. COVID-19 pandemisi sırasında görüldüğü gibi sağlık krizleri de buna dahildir. Bu krizler, bireylerin ve toplumların özellikle eğitim alanında hızla uyum sağlamasını ve sorunlara yanıt vermesini gerektirmektedir. Eğitim kurumlarının geçici veya uzun süreli kesintiye uğraması, Birleşmiş Milletlerin herkes için kaliteli, eşitlikçi ve kapsayıcı eğitim hakkını ifade eden dördüncü Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini (SKH) olumsuz etkilemektedir. Buna ek olarak, söz konusu olağan dışı durumlar sosyal sınıflar ve cinsiyetler arasındaki uçurumu derinleştirerek toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi hakkındaki beşinci SKH'yi de dolaylı olarak etkilenmektedir.

Bu gibi krizlerde ve olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi, bireylerin direnme kapasitelerini artırmaları ve hızla değişen koşullara uyum sağlayabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri edinmelerinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Çatışma ve olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi hem mağdur olmakta, hem de direnme ve toplumsal değişim için bir katalizör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yazı, olağan dışı durumlara yönelik hazırlık, müdahale ve iyileşme aşamalarında gerekli olan baş etme stratejilerinin geliştirilmesi ile krizlerden etkilenenlerin güçlenmeleri için yetişkin eğitiminin oynayacağı rolü ele alan ve bu konularda duyarlı olan her kişi, çevre ve kuruma yönelik bir çağrıdır. Çağrı, kriz ortamlarında direnmeyi, eşitlik ve toplumsal adaletin çok yönlü kesişimleri çerçevesine yerleştirmekte; bu

¹ Ş. Erhan Bağcı tarafından yayına hazırlanmıştır.

² wakilelsy@gmail.com, AHAED (Arab House for Adult Education & Development) Genel Sekreteri, <https://ahaed.org/>

amaç doğrultusunda Gazze, Lübnan, Suriye, Sudan, Yemen ve doğal afetlerden etkilenen bölgeler de dahil olmak üzere dünya çapındaki çeşitli bağamlardan elde edilen deneyimlerden yararlanmaktadır.

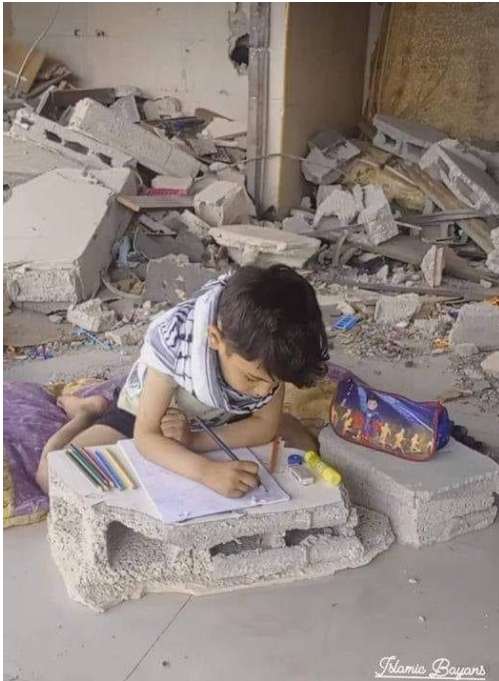
Çatışmaların ve Olağan Dışı Durumların Eğitim Üzerindeki Etkileri

Eğitimde kesintiler ve altyapıların çökmesi

Genel olarak Filistin'in, özel olarak da Gazze'nin durumuna baktığımızda, sürekli çatışma halinin eğitim sisteminin tüm bileşenlerinde halihazırda varolan kırılganlıkları artırdığını görüyoruz. Çatışmaların sürekliliği Filistin'deki eğitim altyapısına yönelik rehabilitasyon çabalarını da imkansız kılıyor. Başlayan girişimler ve iyileştirme çalışmaları, çatışmaların devam etmesi nedeniyle genellikle sekteye uğruyor. Bu da eğitim altyapısına yönelik zaten kısıtlı olan mali kaynakların boşa harcanmasına ve sonuç alınamayacak şekilde kullanılmasına neden oluyor.

Psikososyal etki

Sürekli çatışma içinde yaşayan yetişkinler ve bu çatışmalar içinde doğan ve büyüyen çocuklarda yaygın psikolojik sorunlar gözlenmektedir. Çatışma ortamlarında bulunma, yerinden edilme, yakınların kaybı, sakat kalma ve benzeri travmatik deneyimler bu tip sürekli çatışma ortamları hem toplumun psikolojik sağlığını hem de eğitim sistemlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Tekrar eden

travmalar, bu ortamlarda bulunanların psikolojik dirençlerini zayıflatmakta, toplumda yaygın şekilde travma sonrası stress bozuklukları, yüksek düzeyde duygusal ve psikolojik yorgunluk belirtileri, hayattan zevk almama, umutsuzluk ve çaresizlik göstergelerine rastlanmaktadır.

Bu çatışmalar sosyal yapıyı da etkileyerek sosyal dokuda bir bozulmaya ve şüphe, kafa karışıklığı ve grup davranışını düzenleyen sosyal kurumların yıpranması nedeniyle kolektif bilinç hakim olan olumsuz sosyal değerlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Çatışmalara maruz kalan topluluklarda travma tedavisi ve ruh sağlığına kavuşma konusunda mevcut müdahaleler, bireylerin zorlu koşullarla baş edebilmelerini ve uyum sağlayabilmelerini mümkün kılacak ölçüde psikolojik, sosyal ve duygusal yorgunluğu hafifletmeyi amaçlamaktadır. Ancak

uzun vadede, bu müdahaleler yoluyla iyileşmeyi sağlamak için kapsamlı bir sağlık sistemine ve büyük ölçekli sosyal programlara ihtiyaç vardır.

Eğitime erişim sorunu

Çatışmalar eğitime erişimin önünde aşılması güç engeller oluşturmaktadır. Olağan dışı durumlarda eğitim alanında öncelikle erişim sorunları ortaya çıkar; güvenlik sorunları eğitimin önündeki en önemli engel haline gelir. Dolayısıyla bu tip ortamlarda eğitime erişim hakkının ihlal edilme olasılığını artmakta ve bunun olumsuz etkilerini azaltmak için uygun müdahaleler yapılması gereği ortaya çıkmaktadır.

Çatışmalar ve olağan dışı durumlarda öğrenciler öldürülme, hapsedilme ve yerinden edilme gibi ciddi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Eğitim çalışanları da benzer zorluklarla karşılaşmakta ve uluslararası kurumlar eğitim hakkını koruyamamaktadır. Ayrıca bu durumların süreklilik arz etmesi nedeniyle çocukların, öğrencilerin ve yetişkinlerin kaçırdıkları eğitimlerin telafi edilmesi de güçleşmektedir. Bu bakımdan Gazze’de eğitim hizmetlerine engelsiz, dışlanmadan veya ötekileştirilmeden erişim ciddi şekilde engellenmiş durumdadır. Ayrıca Gazze’deki okul binalarının yerinden edilmiş kişiler için barınak olarak kullanılmak zorunda olması eğitimin önündeki ciddi engellerden biridir. Sonuç olarak, Gazze’de sayılarının 658.000 civarında olduğu tahmin edilen okul çağı nüfusunun çatışmalar boyunca eğitim haklarından mahrum kaldığı ortadadır.

Umut veren uygulamalar ve müdahaleler

Bu zorluklara rağmen, Gazze’de yetişkin eğitiminin dönüştürücü potansiyelinden yararlanan umut verici uygulamalar ve müdahaleler vardır. Bunlardan ilki dayanışmayı ve direnmeyi esas alan taban hareketleridir. Zorlu koşullar karşısında Gazze’de, sınırlı da olsa mevcut kaynakları ortaklaşa kullanan, hem çocukları hem yetişkinleri içeren toplum temelli dayanışmacı inisiyatifler de gelişti. Sahada çalışan ilk kurumlardan biri olan Öğretmen Yaratıcılık Merkezi (Teacher Creativity Center) yerel ve uluslararası ortaklarla işbirliği içinde, psikolojik ve eğitsel destek mekanizmalarıyla eğitim girişimleri, eğitim forumları ve geçici okullar kurdu. Bu girişimler lojistik açıdan sınırlı olsa da umut ve iyimserlik aşılayan bir eğitim alanı yarattı.

Uluslararası insani yardımlar ve eğitime yönelik çeşitli küresel çaplı destek ağları da bu süreçte önemli bir rol oynadı. Eğitim alanındaki toparlanma çabalarına paralel olarak uluslararası kuruluşların yanısıra bölgesel dayanışma ağları da bu tip durumlar için geliştirdikleri fonlarıyla Gazze'deki girişimlere destek oldular. Başlangıçta yardım çalışmalarına odaklanan bu kuruluşlar, daha sonra sahanın elverdiği ölçüde ve ilgili inisiyatiflerin talepleri doğrultusunda eğitim hakkının korunmasına yöneldiler, yerel inisiyatifleri desteklediler ve kaynak sağladılar.

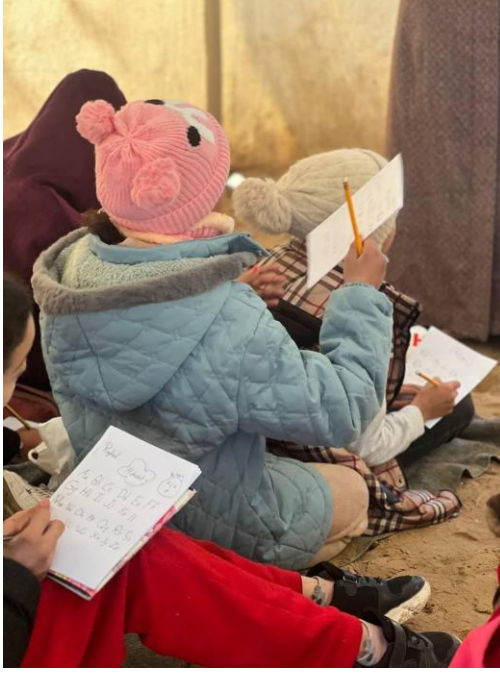
Taban hareketleri şeklinde gelişen bu inisiyatifler çatışmalar boyunca herkesin yaşam hakkının savunulmasıyla ilişkili olarak eğitimsel müdahalelerde bulunmayı ve çatışmalar sürerken dahi ihtiyaç duyanlara eğitim olanakları sunmayı amaçladılar. Bu girişimler, yerlerin-den edilmiş olmalarına ve ekmek kuyruğunda beklemek, su getirmek ve gıda istihkakı almak gibi günlük hayatta kalma görevleriyle meşgul olmalarına rağmen, savaş öncesi okullarında karşılaştıkları duygusal ortamla bağlantı kurma olanağı sağladıkları çocuklar, öğrenciler ve yetişkinler için dönüştürücü etkiler üretti. Öğretmenler, gönüllüler ve eğitilmiş insan grupları bu taban hareketlerinde yeni toplumsal roller üstlendiler ve onlar da bu süreçlerde dönüştüler.

Eleştirel analiz ve katılımcı yaklaşımlar

Filistin'deki siyasi bölünmeler ve iç çatışmalar, gelişen olağan dışı durumlara müdahale olanaklarını sınırlandırmıştır. Resmi yönetim tarafından uygulanmak istenen eğitim tedbirlerinin yukarıdan aşağıya işlemesi ve esasen çatışmaların yoğun şekilde devam etmesi nedeniyle tabanda gelişen inisiyatiflerle iletişim kurma konusunda kalmıştır. Bu tip krizlerde eğitim alanında uygulamaya konulacak acil durum planlarının yokluğu da atılan adımlarda gereksiz zaman ve enerji kaybına yol açmış, istenen sonuçların alınmasında eksiklikler yaşanmasına neden olmuştur.

Uluslararası insani yardımlar çatışma altında eğitimin yeniden düzenlenebilmesi için yaşamsal önemdedir. Bu tip yardım akışları öncelikli olarak yiyecek, içecek, giyecek ve sağlık koşulları gibi yardım unsurlarına odaklanmış ve bunlara eğitimden daha fazla öncelik vermiştir. Yardım müdahalelerinde eğitime ikincil olarak odaklanılması, Gazze'de eğitim hakkına yönelik riski daha da artırmıştır. Bu durum sahadaki eğitim müdahalesini olumsuz etkilemiş, daha fazla kayba yol açarak öğrencilerin, yetişkinlerin ve çocukların geride kalmasına neden olmuştur.

Eğitimsel müdahalelerin yerel topluluklar tarafından sahiplenilmesinde yerel bilgiye ve kültürel duyarlılığa öncelik veren katılımcı yaklaşımları savunmak da bir başka önemli konudur. Filistin bağlamında, devam eden çatışmalar nedeniyle, gerçeklik, yerel toplum kültürünü ve sosyal duyarlılığı dikkate alan ve çocukların, öğrencilerin ve yetişkinlerin bilimsel, insani, kültürel ve sosyal farkındalık ihtiyaçlarını karşılayan müfredatın katılımcı bir şekilde geliştirilmesine olanak tanıyan daha esnek ve duyarlı eğitim yaklaşımları gerektirmektedir.

Toplumsal adalet, insan hakları ve barış eğitimi ilkelerinin hem olağan dışı durum müdahalelerine hem de uzun vadeli iyileşme çabalarına entegre edilmesi gerekmektedir. Bunun için sadece çatışma süreçlerinde değil normal zamanlarda da eleştirel düşünmeyi geliştirecek eğitim olanakları yaratılmalı küresel, bölgesel ve yerel barışı teşvik etmek için eğitim sistemleri yeniden gözden geçirilmeli, öğrenciler arasında nefret söylemlerini yaygınlaştıran baskıcı eğitim süreçleri ortadan kaldırılmalıdır. Bu doğrultuda başkalarına saygı duymaya ve krizleriyle yüzleşebilecek birleşik bir dünyaya inanan insani değerlere sahip ortak bir küresel kültür inşa etmeye dayalı eleştirel düşünme ve farkındalık teşvik edilmelidir.

Eleştirel düşünmenin en önemli bileşenleri empati ve diyalogtur. Dünya, şiddet ve çatışma dilinin insanlık dışı olduğunu, istikrara yol açmadığını ve olumsuz etkilerinin nesiller boyu devam ettiğini anlamalıdır. Bu noktada çözüm, çatışmaları, özellikle de Gazze'de devam eden, uzayan ve dünya çapında herkesi etkileyen çatışmaları durdurmak için tabanda, kurumsal, resmi ve sivil düzeylerde dayanışma ağları inşa etmektir. Savaş ve yıkımla ilgili deneyimlerimiz bizi, alternatif çözümler üzerinde düşünmeye, en önemlisi de empatiye, dayanışmaya ve Filistinlilerin haklarını kabul eden küresel bir diyalog başlatmaya, gerçekliğin resmini olduğu gibi aktarmaya ve dünyaya ve çeşitli uluslararası kurumlara insanları koruma taahhütlerini hatırlatmaya çağırmaktadır.

Olağan Dışı Durumlarda Eğitim

Kriz dönemlerinde ve olağan dışı durumlarda genellikle eğitim hakkı kesintiye uğrar; olağan dışı durumlarda bu hak genellikle marjinalleştirilir. Eğitim hakkının ihlal edilme olasılığını artıran bu tip durumlarda söz konusu olumsuz etkileri hafifletmek ve koşullarda iyileştirme sağlayabilmek için topluluk eylemi gerekli hale gelir. Olağan dışı durumlarda eğitim ani gelişen koşullar altında eğitim sürecini devam ettirmek, öğrenme için güvenli bir ortam sağlamak, koşullara uyum sağlamak ve eğitimin sürekliliğini sağlamak için devlet veya eğitim kurumu tarafından alınan bir dizi hızlı, geçici ve organize önlem olarak tanımlanmaktadır (Mohammed vd., 2023). Aynı kavram, Olağan Dışı Durumlarda Eğitim için Kurumlararası Ağ (Inter-Agency Network for Education in Emergencies - INEE) tarafından, krizler sırasında okul öncesi, ilk ve orta öğretim, yaygın ve teknik ve mesleki eğitim, yüksek öğretim ve yetişkin eğitimi dahil olmak üzere her yaş için uygun öğrenme fırsatları sağlayan ve aynı zamanda yaşamı sürdüren ve koruyan

fiziksel, psikolojik ve bilişsel koruma sağlayan eğitim olarak tanımlanmaktadır (Al-Ainy, 2024). Burada amaç, krizlerden etkilenenlerin kaliteli, güvenli ve uygun eğitim fırsatlarına erişebildiği bir eğitim sağlamak, eğitim hizmetlerini hayat kurtarmak ve yaşamı sürdürmek için çok önemli bir unsur olarak diğer tüm müdahalelere entegre etmektir. Bu tip ortamlarda uygulanan eğitim programları, tüm güçlüklerle rağmen nitelik ve sonuçlar açısından duyarlı ve hesap verebilir olmalıdır; dolayısıyla eğitimin nitelikli şekilde sağlanması, tüm öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri, ilgili beceri, bilgi ve yetkinlikleri edinebilmeleri ve kişisel dayanıklılıklarını artırabilmeleri için elzem görülmektedir (Al-Ainy, 2018; Global Campaign for Education, 2024).

Olağan Dışı Durumlarda Yetişkin Eğitimi

Devletler ve uluslararası, bölgesel ve ulusal kuruluşlar; yasal statü, yaş, cinsiyet, engellilik, sosyoekonomik durum, etnik veya ırksal köken ya da diğer ayrımcılık ve dışlanma biçimlerinden bağımsız olarak tüm öğrenenler için elverişli, güvenli, saygılı, kapsayıcı ve erişilebilir eğitim ortamları sağlayarak olağan dışı durumlarda herkes için kaliteli genel eğitim hakkını korumak ve sağlamak için çalışmalıdır (Global Campaign for Education, 2024).

Olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi, katılımcıların öğrenme ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan tüm eğitim süreçlerini ifade eder. Bu süreçler aşağıdaki gibi temel unsurları içerir:

- Uzak bölgelerdeki veya engelli olanlar da dahil olmak üzere tüm öğrencilere erişim,
- Katılımcıların ihtiyaç ve tercihlerine uyum sağlamak için yetişkin eğitimi programlarında esneklik,
- Krizler sırasında katılımcıların öğrenmelerine ve uyum sağlamalarına yardımcı olmak için gerekli psikolojik ve sosyal desteğin sağlanması.

Olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi programları okuma ve yazmaya odaklanan okuryazarlık programları, krizler sırasında bağımsız yaşamak için gereken becerilere odaklanan yaşam becerileri programları, öğrencilerin zihinsel olarak sağlıklı kalmalarına yardımcı olmak için psikolojik ve sosyal destek sağlayan programlar, öğrencilerin iletişim kurmak ve bilgiye erişmek için teknolojiyi kullanmalarına yardımcı olan dijital öğrenme programları ve öğrencilerin istihdam için bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayan mesleki eğitim programları gibi çeşitli programları içerir.

Olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır:

- Eğitim hizmetlerinin kesintiye uğraması, öğrencilerin eğitime erişiminin zorlaşması,
- Kriz dönemlerinde yetişkin eğitimi kurumları için kaynak bulunamaması ve bu durumun eğitim ve öğrenim için kaynak ayrılmasını zorlaştırması
- Krizlerin öğrencilerin ve çalışanların ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkisi, öğrenmeye ve çalışmaya odaklanma yeteneklerini etkilemesi
- Uzak bölgelerdeki, engelli veya güvenli olmayan ortamlardaki öğrencilere ulaşmada yaşanan zorluklar
- Uzaktan öğrenme için teknoloji kullanımındaki zorluklar.

Katılımcıların Güçlendirilmesinde Yetişkin Eğitiminin Katkısı

Olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi katılımcıların güçlendirilmesine katkıda bulunarak çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu rol şöyle listelenebilir:

- *Saygınlık ve Kimliğin Korunması:* Bir saygınlık ve kimlik duygusu sağlamak, katılımcıların özgüvenlerini artırmak ve toplumlarına aidiyet hissetmelerine yardımcı olmak,
- *Temel Becerilerin Kazanılması:* Katılımcıları kriz yönetimi becerileri, psikolojik travmayla başa çıkma, dijital beceriler ve esneklik gibi zorluklarla başa çıkmak için temel becerilerle donatmak,
- *Hazır Olma:* Bireylerin olağan dışı durumlara hazırlıklı olmaları ve bu gibi durumlarda doğru kararlar almaları için gerekli bilgi ve becerilerin sağlanması,
- *Karar Verme Becerilerinin Geliştirilmesi:* Risk ve tehditler karşısında doğru karar verme becerilerinin geliştirilmesi
- *Psikolojik Sağlığın Geliştirilmesi:* Stres ve kaygı düzeylerini azaltmak için gerekli psikolojik ve sosyal destek ve stratejileri sağlayarak katılımcıları desteklemek,
- *İletişim ve Katılımın Teşvik Edilmesi:* Bireyler ve topluluklar arasında işbirliğini geliştirmek, sosyal katılım için fırsatlar sunmak, yalnızlık ve izolasyon duygularının üstesinden gelmeye yardımcı olmak,
- *Güçlenme:* Katılımcıların olağan dışı koşullarda hayatta kalma ve uyum becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak, kontrol duygularını ve zor koşullarla başa çıkma becerilerini artırmak, dayanıklılığa ve topluluk katılımına katkıda bulunmak,
- *Sürekliliğin Sağlanması:* Toplumun krizler sırasında bile yaşamsal ve mesleki görevleri yerine getirmeye devam etme kapasitesinin artırılması.

Yetişkin Eğitiminde Hazırlık, Müdahale ve Güçlenme İçin Anahtar Beceriler

Olağan dışı durumlar meydana gelmeden önce toplumun bunlara hazırlıklı olması ve bu durumlar meydana geldiğinde etkili bir şekilde müdahale edilebilmesi için acil durum planlarının var olması gereklidir. Hazırlık, müdahale ve toparlanma, yetişkin eğitiminde etkili kriz yönetimi için gerekli ve birbirine bağlı unsurlardır. Hazırlığa yatırım yapmak ve müdahalede mükemmelleşmek kriz risklerini azaltabilir, krizin etkilerini hafifletebilir ve eğitimin her zaman devamlılığını sağlayabilir. Olağan dışı durumlarda eğitim için INEE asgari standartları, eğitime hazır olma, müdahale ve toparlanma kalitesini artırmak, güvenli ve ilgili öğrenme fırsatlarına erişimi artırmak ve eğitim hizmeti sunumunda hesap verebilirliği sağlamak için kullanılabilir (Al-Ainy, 2018).

Hazırlık aşamasında yapılan çalışmaların, etkili müdahale şansını artırdığı ve toparlanmayı daha hızlı ve daha etkili hale getirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Aşağıda, olağan dışı durumlarda gerekli beceriler yer almaktadır:

1. *Hayatta Kalma Becerileri:* Tehlikeler ve tehditlerle başa çıkma, kurtarma yöntemleri konusunda farkındalığı artırma gibi katılımcıları korumaya ve hayatta tutmaya yardımcı olan beceriler
2. *Adaptasyon ve Entegrasyon Becerileri:* Krizlerin psikolojik ve sosyal etkilerini hafifletmeye yardımcı olan, katılımcıların özgüvenlerini, uyum sağlama ve entegre olma becerilerini yeniden kazanmalarına yardımcı olan beceriler
3. *Kriz Yönetimi Becerileri:* Problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, kayıp ve kriz durumlarıyla başa çıkma yöntemleri ve salgın hastalıkların önlenmesine yönelik beceriler
4. *Yaşam Becerileri:* Krizden etkilenen katılımcıların yaşamlarını sürdürme becerileri ki bunlar arasında problem çözme, karar verme ve işbirliği becerileri de yer almaktadır
5. *Akademik Beceriler:* Olağan dışı durumlarda öğrenme ihtiyaçlarını gidermeye yönelik özyönelimli öğrenme becerileri, öğrenmeyi planlama, sürdürme ve değerlendirme becerileri, doğru öğrenme kaynaklarına erişim becerileri gibi akademik becerilerdir

6. Dijital Beceriler: Dijital beceriler öğrenmeye devam etmek ve çeşitli alanlarda güncel durumu takip edebilmek için çok önemlidir. Bu beceriler özyönelimli öğrenmeyi ve özgüveni geliştirir. Krizler geleneksel yüz yüze öğrenmeyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle e-öğrenme, yetişkin eğitimi kurumlarına düzenli olarak devam edemeyen, dışlanmış ve marjinalleştirilmiş bireylere eğitim sağlamak ve sunulan eğitimin kalitesini artırmak için bir alternatif olarak önerilmektedir

Güçlendirme Stratejileri

Katılımcıların olağan dışı durumlara etkili bir şekilde hazırlanma ve müdahale edebilmeleri hususunda güçlendirilmeleri için yetişkin eğitiminin izleyebileceği çeşitli stratejiler vardır. Bu stratejiler şunları içerir:

- *Liderlik ve Motivasyon Becerilerinin Geliştirilmesi:* Olağan dışı durumlarda liderlik ve motivasyon becerilerini geliştirmek için eğitim kursları düzenlenerek organize çabalar ve etkili müdahaleler sağlanabilir.
- *Psikolojik ve Sosyal Destek Sağlanması:* İster bireysel danışmanlık ister destek grupları aracılığıyla olsun, krizler sırasında bireylere psikolojik ve sosyal destek programları sağlanmalıdır.
- *Uzmanlık Eğitimleri Sunmak:* İlk yardım ve stratejik kriz yönetimi gibi kriz yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik uzmanlık eğitimleri verilmelidir.
- *Modern Teknolojilerden Yararlanma:* Teknoloji, bireylerin herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerden, uzaktan öğrenmelerine olanak tanıyan sanal öğrenme ortamları sağlamak için kullanılabilir ve olağan dışı durumlar sırasında eğitim kaynaklarına ve rehberliğe erişimi kolaylaştırır.
- *Mesleki Eğitim Sağlanması:* Çabalar, krizlerle etkili bir şekilde başa çıkmak için temel becerileri geliştirmeyi amaçlayan, acil durumlara özel eğitim kursları ve atölye çalışmaları sunmaya yönlendirilebilir.
- *Sürdürülebilirliğin Sağlanması:* Olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi programları, kaynak tasarrufu ve çevresel ve sosyal değişikliklere uyum gibi sürdürülebilirlik önlemlerinin geliştirilmesine odaklanmalıdır.
- *Sosyal İletişimin Geliştirilmesi:* Yetişkinler, deneyim ve bilgi alışverişinde bulunmak için tartışma forumlarına ve sosyal etkileşimlere katılmaya teşvik edilebilir. Yetişkin öğrenenleri bir araya getirmek ve sosyal destek ağları oluşturmak için işbirlikçi öğrenme grupları oluşturulabilir.

Sonuç

Olağan dışı durumlar ve krizler günümüz dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle, herkes bu zorluklarla etkin bir şekilde mücadele etmeye hazırlıklı olmalıdır. Yetişkin eğitimi bireylerin bu durumlarla etkili ve verimli bir şekilde başa çıkabilmeleri ve çevrelerindeki hızlı değişimlere uyum sağlayabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri edinmelerinde önemli bir rol oynayabilir. Bunun için ilgili aktörlerin kapasitelerinin geliştirilmesi ve yetişkin eğitimiyle ilgili ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bilinç oluşturulması, bilginin yayılması, kriz dönemlerinde eğitimin sürdürülebilmesinin yaşamsal önemde olduğuna dair farkındalığın artırılması ve herkesin eğitim olanaklarına etkin ve eşit katılımının kolaylaştırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Gazze ve benzeri deneyimler bize gösterdi ki çatışma ve olağan dışı durumlarda yetişkin eğitimi toplumsal adalet ve kolektif güçlendirme için dönüştürücü bir güç olarak göreve çağırmanız gerekmektedir. Akademisyenler, uygulayıcılar, politikacılar ve aktivistler eleştirel diyalog ve işbirliği içinde bu konunun üzerinde durmalıdır. Hep birlikte zorluklara karşı dayanıklı, kapsayıcı, eşitlikçi ve dirençli eğitim sistemleri inşa edebiliriz. Bunun için eğitimin dönüştürücü gücüne inanan ve bunu hayata geçirmeye niyet etmiş, her türden zor koşul altında eleştirel pedagojinin dönüştürücü pratiklerine yaşam alanı açmanın olanaklarını araştıran bir diyalog başlatalım.

Kaynakça

1. **Inter-agency Network for Education in Emergencies (INEE).** (n.d.). *Education in Emergencies*. Retrieved from [INEE](#)
2. **Global Campaign for Education.** (n.d.). *Respond to Education in Emergencies*. Retrieved from [Campaign for Education](#)
3. **UNICEF.** (n.d.). *Education in Emergencies*. Retrieved from [UNICEF](#)
4. **UNESCO.** (n.d.). *What you need to know about education in emergencies*. Retrieved from [UNESCO](#)
5. **Global Partnership for Education.** (2020). *Disability-inclusive education in emergencies: 7 principles for practice*. Retrieved from [Global Partnership for Education](#)
6. **Humanitarian Leadership Academy.** (n.d.). *Education in Emergencies (EiE)*. Retrieved from [Humanitarian Leadership Academy](#)
7. **European Commission.** (n.d.). *Education in emergencies*. Retrieved from [ECHO](#)
8. **Global Campaign for Education-US.** (n.d.). *Education in Emergencies: The Lifeline for Refugee Children*. Retrieved from [GCE-US](#)
9. **Teach For All.** (n.d.). *Education in Emergencies*. Retrieved from [Teach For All](#)
10. **Global Campaign for Education.** (n.d.). *GCE Reports*. Retrieved from [Campaign for Education](#)
11. **AHAED Policy paper for CONFINTEA VII** <https://ahaed.org/confintea/>